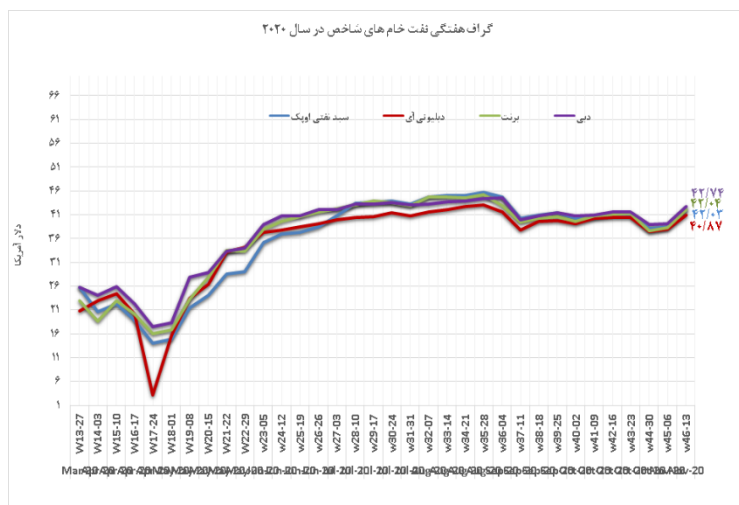


## بررسی تحولات بازار نفت

### روند قیمت‌ها

قیمت نفت خام های شاخص برنت، دبلیوتی‌آی و دبی در هفته گذشته روندی افزایش را تجربه کردند. اخبار مربوط به کشف ویروس کرونا مهمترین دلیل افزایش قیمت‌ها در هفته گذشته بوده است. البته این در شرایطی بود که نرخ ابتلا به بیماری کرونا در اروپا و آمریکا در حال افزایش بوده و باعث کاهش حجم فعالیت‌ها و بازنگری در رشد تقاضای نفت شده است. در هفته گذشته ذخیره‌سازی تجاری نفت خام آمریکا به دلیل کاهش خوراک پالایشگاهی و واردات با ۴/۳ میلیون بشکه افزایش به ۴۸۸/۷ میلیون بشکه رسید. این در حالی است که ذخیره سازی نفت خام در کوشینگ ۰/۵ میلیون بشکه کاهش داشت. لازم به ذکر است که تعداد دکل‌های نفتی فعال حفاری آمریکا در هفته گذشته با ۱۰ واحد افزایش به ۲۳۶ دستگاه رسید.

نمودار (۱): قیمت نفت خام های شاخص برنت، دبلیوتی‌آی، دبی و سبد نفتی اوپک متوسط هفتگی منتهی به ۱۳ نوامبر ۲۰۲۰ (دلار در هر بشکه)



### افزایش ظرفیت پالایشی جهان در سال ۲۰۲۱

در ماه‌های اخیر اعلام تعطیلی پالایشگاه‌ها در جهان در حال افزایش است و این در حالی است که سود پالایشی به کمترین سطح خود در ۱۰ سال گذشته رسیده است. حتی قبل از شیوع کرونا هم برخی از پالایشگاه‌ها برنامه‌هایی برای کاهش ظرفیت و توقف فعالیت برای سال ۲۰۲۰-۲۱ داشتند. اما افزایش اعلان‌های تعطیلی جدید پالایشگاه‌ها نشان می‌دهد که بدبینی در خصوص آینده اقتصاد پالایشی در جهان به دلیل سقوط موقتی تقاضا و مازاد ظرفیت ساختاری افزایش یافته است. آژانس بین‌المللی انرژی تخمین می‌زند که حدود ۱۰۲ م.ب.ر ظرفیت تقطیر نفت خام در جهان وجود دارد و این در حالی است که حتی در سال ۲۰۱۹ و قبل از کرونا تقاضا برای فرآورده‌های نفتی تنها ۸۴ م.ب.ر بود. انتظار می‌رود تقاضا برای فرآورده‌های نفتی در سال ۲۰۲۰ به ۷۶ م.ب.ر تنزل نماید و در سال ۲۰۲۱ هم از ۸۰ م.ب.ر فراتر نرود. به نظر می‌رسد با تداوم کاهش تقاضا برای فرآورده‌های نفتی مقدار ظرفیت تولید اضافی در صنعت پالایشی بیشتر شود. در واکنش به این شرایط طی چند ماه گذشته حدود ۱۲ پالایشگاه در جهان اعلام توقف فعالیت نموده‌اند که در مجموع ظرفیت پالایش جهان در سال ۲۰۲۰ را ۱/۷ م.ب.ر کاهش می‌دهد. تعطیلی پالایشگاه‌ها در آمریکا سهم عمده این کاهش ظرفیت را تشکیل می‌دهد. حدود یک م.ب.ر (معادل ۵ درصد) از ظرفیت پالایشی آمریکا اعلام توقف فعالیت نموده‌اند. بقیه کاهش ظرفیت اشاره شده مربوط به اروپا و آسیا است. برخی از کشورها هم ظرفیت‌های بلااستفاده‌ای دارند که اعلام تعطیلی نکرده‌اند. به عنوان نمونه از ظرفیت پالایشی ۲/۳ م.ب.ر کشورهای ونزوئلا، اوکراین و نیجریه تنها ۴۰۰ ه.ب.ر استفاده می‌شود. نکته حائز توجه آنکه در چنین شرایطی برنامه‌هایی برای افزایش ظرفیت نیز وجود دارد. دو پروژه پالایشی در چین تا پایان سال ۲۰۲۱ به بهره‌برداری خواهند رسید. فاز دوم پتروپالایشگاه "رونک‌شنگ" با ظرفیت ۴۰۰ ه.ب.ر و پتروپالایشگاه "شنگ‌دونگ" با ظرفیت ۳۲۵ ه.ب.ر این دو پروژه هستند. در مجموع ظرفیت پالایشی اضافه شده در سال ۲۰۲۱ برابر ۲/۴ م.ب.ر تخمین زده می‌شود که حدود ۵۰ درصد آن متعلق به چین است. در نتیجه این تحولات باید انتظار داشت که در سال آینده مقدار ظرفیت پالایشی مازاد بیشتر شود. به نظر می‌رسد در این شرایط پالایشگاه‌های ساده و کوچک به تدریج اعلام تعطیلی نمایند. این پالایشگاه‌ها حدود نیمی از کل پالایشگاه‌های جهان و ۱۳ درصد از ظرفیت پالایشی جهان را تشکیل می‌دهند.

*آژانس بین‌المللی انرژی تخمین می‌زند که حدود ۱۰۲ م.ب.ر ظرفیت تقطیر نفت خام در جهان وجود دارد و این در حالی است که حتی در سال ۲۰۱۹ و قبل از کرونا تقاضا برای فرآورده‌های نفتی تنها ۸۴ م.ب.ر بود.*

### کاهش سطح ذخیره‌سازی نفت در سه ماهه سوم ۲۰۲۰

بر اساس آخرین گزارش آژانس بین‌المللی انرژی حجم ذخیره‌سازی نفت کشورهای OECD در ماه سپتامبر در مقایسه با ماه قبل ۱۹/۷ میلیون بشکه کاهش داشت و به ۳۱۹۲ میلیون بشکه رسید. این برای اولین بار از ماه آوریل ۲۰۲۰ است که حجم ذخیره‌سازی‌های مذکور از ۳/۲ میلیارد بشکه کمتر می‌شود. در مجموع میزان کاهش سطح ذخیره‌سازی‌های نفت در منطقه OECD در سه ماهه سوم برابر ۲۲/۷ میلیون بشکه بوده است. اما به دلیل افزایش حدود ۳۲۵ میلیون بشکه‌ای ذخیره‌سازی نفت در نیمه اول سال جاری میلادی همچنان مقدار ذخیره‌سازی نفت مازاد بر متوسط پنج ساله قبل برابر ۲۲۵ میلیون بشکه است که نشان‌دهنده عدم توازن بازار نفت است. سطح ذخیره‌سازی‌های نفت کشورهای OECD در ماه سپتامبر معادل ۷۱ روز از مصرف کشورهای این منطقه بوده که ۸/۷ روز بیشتر از متوسط پنج ساله است. حجم ذخیره‌سازی نفت خام کشورهای OECD در ماه سپتامبر نیز ۳/۱ میلیون بشکه در مقیاس ماهانه کاهش داشته و به ۱۱۹۲ میلیون بشکه رسیده است. این رقم ۵۰/۸ میلیون بشکه کمتر از اوج ذخیره‌سازی نفت خام در کشورهای OECD است که نشان‌دهنده تخلیه ۴۲۰ ه.ب.ر ذخیره‌سازی نفت خام در کشورهای OECD است. بیشترین میزان کاهش ذخیره‌سازی نفت خام در میان کشورهای OECD در آمریکا بوده که شاهد ۶/۸ میلیون بشکه کاهش بوده است. در ماه سپتامبر سطح ذخیره‌سازی نفت خام در کشورهای آسیا و اقیانوسیه عضو OECD نیز ۲/۳ میلیون بشکه کاهش داشته، اما کشورهای اروپایی عضو این سازمان شاهد افزایش ذخیره‌سازی ۶/۱ میلیون بشکه طی همین مدت بوده‌اند. سطح ذخیره‌سازی فرآورده‌های نفتی در ماه سپتامبر شاهد کاهش ۱۲/۲ میلیون بشکه‌ای در مقایسه با ماه قبل بوده و به ۱۶۴۲ میلیون بشکه رسیده است. ذخیره‌سازی فرآورده‌های میان تقطیر و بنزین نیز در ماه سپتامبر به ترتیب ۱۵ و ۵/۸ میلیون بشکه کاهش را نسبت به ماه قبل ثبت کرده‌اند.

*حجم ذخیره‌سازی نفت خام کشورهای OECD در ماه سپتامبر ۳/۱ میلیون بشکه در مقیاس ماهانه کاهش داشته و به ۱۱۹۲ میلیون بشکه رسیده است. این رقم ۵۰/۸ میلیون بشکه کمتر از اوج ذخیره‌سازی نفت خام در کشورهای OECD است.*

### افزایش سطح ذخیره‌سازی نفت شناور بر آب

به عقیده بسیاری از کارشناسان، مهمترین عاملی که می‌تواند موجب کنترل شیوع ویروس کرونا شود و یا حتی به شیوع این ویروس پایان دهد کشف و توزیع واکسن این ویروس است. در این رابطه این عامل نیز مهمترین فاکتور تاثیرگذار بر زمان و نحوه بازگشت فعالیت‌های اقتصادی و به دنبال آن افزایش تقاضای نفت و فرآورده‌های نفتی می‌باشد. این در حالی است که علیرغم پیش‌بینی‌ها و اعلام برخی از موسسات فعال در حوزه تولید واکسن که آنها امیدوارند تا سال آینده بتوانند واکسن این ویروس را توزیع کنند، کماکان بازار نفت و به ویژه تقاضای نفت با رکود مواجه بوده است. لذا با در نظر گرفتن این شرایط که بازار نفت خام و فرآورده با مازاد عرضه مواجه است

و از سوی دیگر بسیاری از فعالان بازار انتظار افزایش تقاضای نفت در ماه‌های آتی را دارند، تقاضای ذخیره‌سازی نفت خام و فرآورده در تانکرهای شناور زیاد شده است که این امر موجب افزایش نرخ اجاره این تانکرها گشته است. لازم به ذکر است که علی‌رغم شواهدی از کشف واکسن و ویروس کرونا که ممکن است به شیوع این ویروس پایان دهد، اما کماکان افزایش محدودیت فعالیت‌ها به جهت جلوگیری از شیوع ویروس کرونا در بسیاری از اقتصادهای بزرگ همچون اقتصادهای کشورهای اروپایی جاری است و این امر منجر به کاهش فعالیت به ویژه در بخش حمل و نقل گشته که از مهم‌ترین پیشران‌های تقاضای نفت می‌باشد. وجود مازاد عرضه و امیدواری به افزایش تقاضای نفت در ماه‌های آینده به دلیل کشف واکسن، منجر به این شده است که خریداران نفت برای ذخیره‌سازی نفت خام و فرآورده‌های خریداری شده خود به سمت اجاره تانکرهای شناور در آب حرکت کنند و این امر منجر به افزایش نرخ اجاره این تانکرها شده است. در این رابطه اجاره بهای تانکرهای بزرگ شناور در آب که در تاریخ ۲ نوامبر معادل ۱/۳۵ میلیون دلار برای حمله ۸۰ هزار تن بوده، در ۱۰ نوامبر به ۱/۷ میلیون دلار رسیده است. علاوه بر این نرخ اجاره روزانه کشتی‌ها نیز با افزایش قابل توجهی مواجه بوده که در این راستا نرخ اجاره روزانه از روزی ۱۲ هزار دلار به روزی ۲۰ هزار دلار افزایش یافته است. از سوی دیگر میزان ذخیره‌سازی های نفت در حال حاضر کاهش یافته و حتی به سطحی کمتر از قبل از شروع ویروس کرونا رسیده است. دلیل آن را می‌توان کاهش تولید و صادرات نفت و کاهش فعالیت‌های پالایشگاهی دانست. لذا با در نظر گرفتن این نکته می‌توان گفت که علتی که از اوایل ماه نوامبر نرخ اجاره تانکرهای شناور در آب به منظور ذخیره‌سازی نفت خام و فرآورده افزایش یافته است، خبر منتشر شده در خصوص کشف واکسن و ویروس کرونا موجب شده تا فعالان در بازار نفت تشویق به انجام این کار شوند.

*اجاره بهای تانکرهای بزرگ شناور در آب که در تاریخ ۲ نوامبر معادل ۱/۳۵ میلیون دلار برای حمله ۸۰ هزار تن بوده، در ۱۰ نوامبر به ۱/۷ میلیون دلار رسیده است*

### پیش‌بینی رشد تقاضای نفت چین فراتر از سال ۲۰۱۹

یکی از موضوعاتی که در حال حاضر به مناقشه‌ای میان کارشناسان بازار نفت تبدیل شده است، میزان تقاضای نفت در سال ۲۰۲۱ می‌باشد. در این رابطه این سوال مطرح است که آیا تقاضای نفت در سال ۲۰۲۱ می‌تواند به میزان قبل از شیوع ویروس کرونا بازگردد یا خیر؟ بر اساس آخرین گزارش ماهانه دبیرخانه اوپک، آژانس بین‌المللی انرژی و اداره اطلاعات انرژی آمریکا تقاضای نفت در سال ۲۰۲۰ به ترتیب معادل ۹۰/۰۱، ۹۱/۲۸ و ۹۲/۹۱ م.ب.ر بوده است. پیش‌بینی این سه منبع برای تقاضای نفت در سال ۲۰۲۱ نیز به ترتیب ۹۶/۲۶، ۹۷/۰۸ و ۹۸/۸ م.ب.ر بوده است. این در حالی است که تقاضای نفت سال ۲۰۱۹ بر اساس پیش‌بینی این منابع به ترتیب ۹۹/۷۶، ۱۰۰/۰۶ و ۱۰۱/۵۲ م.ب.ر می‌باشد. همانطور که مشخص است علی‌رغم تفاوت در پیش

بینی این سه منبع در خصوص تقاضای نفت که بخشی از آن به دلیل تعریف متفاوت آنها از نفت است، اما همه منابع تایید می‌کنند که آنها انتظار ندارند تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۱، به میزان قبل از شیوع ویروس کرونا برسد. اما این در حالی است که هر سه منبع معتقدند که تقاضای نفت برای چین در سال ۲۰۲۱ از میزان سال ۲۰۱۹ بالاتر است. در این رابطه دبیرخانه اوپک انتظار دارد تقاضای نفت در چین در سال ۲۰۲۱ به ۱۳/۸۱ م.ب.ر بالغ گردد که افزایشی ۵۱۰ هزار بشکه‌ای در روز را نسبت به تقاضای سال ۲۰۱۹ نشان می‌دهد. پیش‌بینی آژانس بین‌المللی انرژی نیز حاکی از افزایش قابل توجه ۹۱۰ هزار بشکه‌ای در روز تقاضای نفت چین در سال ۲۰۲۱ در مقایسه با سال ۲۰۱۹ است. در این رابطه این آژانس اعتقاد دارد که تقاضای نفت چین در سال ۲۰۲۱ به ۱۴/۶۱ م.ب.ر خواهد رسید. اداره اطلاعات انرژی آمریکا نیز که تقاضای نفت چین را در سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ به ترتیب ۱۴/۵۱ و ۱۴/۱۳ م.ب.ر برآورد کرده و انتظار دارد تقاضای نفت این کشور در سال ۲۰۲۱ به ۱۵/۹ م.ب.ر برسد این به معنای افزایش ۵۶۰ هزار بشکه در روز برای تقاضای نفت چین در بازه زمانی سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۱۹ می‌باشد. از سوی دیگر آمریکا نیز که بیشترین تقاضای نفت در جهان را دارد، بر اساس پیش‌بینی این سه منبع در سال ۲۰۲۱ تقاضای کمتری را نسبت به سال ۲۰۱۹ خواهد داشت. در این رابطه دبیرخانه اوپک، آژانس بین‌المللی انرژی و اداره اطلاعات انرژی آمریکا به ترتیب تقاضای نفت آمریکا در سال ۲۰۱۹ را ۲۰/۸۶، ۲۰/۸۶ و ۲۰/۷۵ م.ب.ر اعلام کرده‌اند و این در حالی است که این سه منبع میزان تقاضای نفت این کشور در سال ۲۰۲۱ را به ترتیب ۲۰/۱۸، ۱۹/۶۸ و ۲۰/۰۴ م.ب.ر اعلام کرده‌اند. بر اساس اعداد منتشره می‌توان دید که دبیرخانه اوپک انتظار دارد تقاضای نفت آمریکا در سال ۲۰۲۱ در حدود ۷۰۰ هزار بشکه در روز نسبت به سال ۲۰۱۹ کمتر باشد و این در حالی است که بر اساس پیش‌بینی آژانس بین‌المللی انرژی این آژانس معتقد است که تقاضای نفت آمریکا در سال ۲۰۲۱ در حدود یک م.ب.ر از تقاضای نفت این کشور در سال ۲۰۱۹ کمتر است. علاوه بر این اداره اطلاعات انرژی آمریکا نیز اعتقاد دارد تقاضای نفت این کشور در سال ۲۰۲۱ در حدود ۷۰۰ هزار بشکه در روز از سال ۲۰۱۹ کمتر خواهد بود.

*دبیرخانه اوپک انتظار دارد که تقاضای نفت در چین در سال ۲۰۲۱ به ۱۳/۸۱ م.ب.ر بالغ گردد که افزایشی ۵۱۰ هزار بشکه‌ای در روز را نسبت به تقاضای سال ۲۰۱۹ نشان می‌دهد.*

| منبع شرکت بیکر هیوز |               | جدول (۲) : تعداد دکل‌های حفاری فعال در آمریکا و کانادا |           |                            |
|---------------------|---------------|--|-----------|----------------------------|
| تغییرات سالانه      | تغییرات هفتگی | ۲۰۲۰/۱۱/۱۳   | ۲۰۲۰/۱۱/۶ |                            |
|                     |               |  |           | <b>آمریکا</b>              |
| -۴۳۸                | ۱۰            | ۲۳۶  | ۲۲۶       | تعداد دکل‌های نفتی         |
| -۵۶                 | ۲             | ۷۳   | ۷۱        | تعداد دکل‌های گازی         |
| -۴۹۴                | ۱۲            | ۳۰۹  | ۲۹۷       | مجموع تعداد دکل‌های آمریکا |
|                     |               |  |           | <b>کانادا</b>              |
| -۴۹                 | ۲             | ۳۹   | ۳۷        | تعداد دکل‌های نفتی         |
| ۴                   | ۱             | ۵۰   | ۴۹        | تعداد دکل‌های گازی         |
| -۴۵                 | ۳             | ۸۹   | ۸۶        | مجموع تعداد دکل‌های کانادا |

آدرس اینترنتی

نشریه

